30

PALPEBRARVM TVMORES CYSTICI,

CASVSQVE SPECIALIS
MAGNI TVMORIS STEATOMATICO-SCIRRHOSI E PALPEBRA SVPERIORE ET ORBITA FELICITER NVPERRIME EXTIRPATI.

CONSENTIENTE GRATIOSA FACVLTATE MEDICA,

PRAESIDE

BVRCARD. DAVID. MAVCHART,

MED. ET CHIR. D. CONSIL. ET ARCH. WIRTTB. THEOR. PRAX. ANATOM. ET CHIR. PROF. ORD.

RESPONDENTE

CHRIST. THEOPH. WEBER, Micro-Bottvv.

PRO LICENTIA

SVMMOS IN MEDICINA HONORES, ET PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CAPESSENDI
PVBLICE VENTILATI.

D. . NOVEMB. A. MDCCL.

TVBINGAE
LITTERIS ERHARDTIANIS.

§. 1.

Palpebras oculi humani, ſuperiorem ac inferiorem, quid vocemus vulgo notum eſt. Quod vero conſtent communibus integumentis valde tenuibus, muſculo orbiculari, utramque cingente palpebram, (& ſuperior ſuo inſuper attollente, ſeu elevatore muſculo, ac ductibus glandulæ lacrymalis excretoriis) limbo cartilagineo, tarſo dicto, pilis ciliaribus ornato, & denique in ſuperficie interna gaudeant tunica vaſculoſa, conjunctiva palpebrarum dicta, atque glandulis Meibomii ſebaceis, quibus omnibus per ſua vaſa arterioſa, venoſa, lymphatica ac nervos abunde proſpectum ſit, id quidem in præſenti tractatione præſupponimus magis, quam pro dignitate proſequimur.

§. 2.

Subſunt palpebræ variis non modo in genere præternaturalibus affectibus, ſed etiam *in ſpecie tumoribus*: œdemati, hydatidi, emphyſemati, eryſipelati, phlegmonæ, furunculo, apoſtemati, anthraci, fungo, ſcirrho, cancro occulto, chalazio, hordeolo, meliceridi, atheromati, ſteatomati. Seligemus hac vice pro themate diſſertationis tumores ſic dictos cyſticos palpebrarum, id eſt peculiari, proprioque concluſos

folliculo, quorum communiter tres faciunt ſpecies, meliceridem, atheroma, ac ſteatoma.

§. 3.

Meliceris, μελικηρὶς, componitur ex μέλι, ιτος, τὸ, mel & κηρίον, ȣ, τὸ, favus, cerea cellula, mel recondens. Veteribus ergo ac recentioribus eſt tumor, in peculiari tunica vel capſula includens humorem melli ſimilem, quoad conſiſtentiam, e cujus inciſa & aperta cyſtide, humor non ſecus ac mel e favo effluit. *a*) *Hippocrates* quidem noſter Cous *b*) meliceridis mentionem faciens, dubium reliquit, quid ibidem per μελικηρίδα in articulis factam intellexerit? an craſſi humoris redundantiam, quæ nec per ſudores, nec per urinam expurgetur, ſed in articulos decumbat, hisque, ut aſſerit, vel claudicationem afferat, vel meliceridem? anne ergo vel verum, quem hodienum vocamus, abſceſſum, loco puris, melligeno, craſſiore humore refertum? an liquorem glandularum, quas recentiſſime quidem detexit, & hoc nomine appellavit, *Havers*, mucilaginoſarum, in cavis articulorum obviarum, inſpiſſatum, quin denique induratum? an vero tumorem, qui articulos, genua maxime, extus aliquando circumſidet, fungoſum, & in loculis ſuis vario humore lento, tenacique ſcatentem? an vero, quod propius huc ſpectaret, ſimilem humoris glutinoſi, pellucidi, proprio incluſi folliculo, collectionem circa articulum, qualem obſervavit olim *Præſes* in ſummitate genu viri cujusdam Pariſini, & quam Celeb. Chir. Dn. *Gerard* feliciter extirpavit, ſignificaverit, dubium eſt? Male vel interpretes & commentatores in loco hoc Hippocratis adſuunt explicationem meliceridis per abſceſſum, illam-

a) Galenus L. de tumoribus præternaturalibus p. 83. b. (vid. not. noſtram c.) it. de method. med. C. 12. Aëtius Tetrabibl. IV. Serm. 3. c. 6. 7. Paul. Aeginet. Encheirid. tot. med. L. 6. C. 36. & L. 4. C. 34.

b) Hippocr. Prorrhetic. L. 2. §. penultimo in Edit. Foës. operum Hippocr. dicto Libr. 2. p. m. 113.

illamque ad abſceſſum, tanquam genus ſuum revocant, cum in textu originali ne verbulum de abſceſſu occurrat. *Galenus* dicit, *c*) meliceridem, atheroma, & ſteatoma ab aliis referri ad abſceſſus, ab aliis vero ad aliud genus: horum vero affectuum naturam patere ex ipſis nominibus, quatenus materiam contineant vel melli, vel pulticulæ vel ſevo ſimilem, utplurimum vero tunica quadam membranoſa omnia hæc contineri. Meliceridis vero acceptionem æquivocam eſſe, & aliquando etiam ſumi pro ulcere capitis cutem perrodente, quod proprie κηρίον vocatur, patet ex Aëtio atque Celſo.

§. 4.

Atheroma, derivari ab ἀθάρα, vel ἀθήρη, quod genus eſſe pultis frumentaceæ, ſtatuunt *Galenus*, *Paulus d*) aliique, & hinc atheroma vocant, quod materiam contineat pulti ſimilem. *Steatoma* vero, derivatur a στέαρ, ατος, τὸ, ſebum, quando tumor cyſticus materiam ſebo analogam habet: vid. Autores modo allegati. Quamvis autem in ejusmodi tumoribus tunicatis præter tres illas contentorum ſpecies, multifaria etiam reperiantur alia, ſubſtantiæ vel ſolidæ magis, vel fluidæ, e. g. concrementa ſolida cartilaginea, oſſea, arenuloſa, gypſea, calculoſa, corpuſcula teretia quaſi vermiculoſa, globulus pinguedinis, glomer & nodus ex implicitis pilis, mucilago inſtar ſpermatis ranarum, liquor fluidus coloris lixivioſi, vel ſpiſſior inſtar fecis vini &c. qualium exempla vidit *Præſes* in propria praxi; tamen recte hactenus ſubſtiterunt recentiores medici in triga ſpecierum, ne multiplicarent entia præter neceſſitatem, & in eo convenerunt a potiori, ut propriam membranam ſive cyſtidem, quæ diverſam materiam contentam includeret proxime, cunctis adſererent, licet eam *Galenus* tradiderit (§. 3.) utplurimum tantum adeſſe. In ſteatomate quidem

c) Galenus, ex edit. Juntar. Venet. 1609. in fol. tert. claſſis Libror. Galen. de tumoribus præternaturalibus C. 5. p. 83. b.

d) Paul. Æginet. Encheirid. tot. Med. L. 6. C. 36. Galen. meth. L. 14. C. 12.

dem, quo magis grandeſcit, eo magis obliteratur, & diſtincta non occurrit amplius ea tunica propria, quæ in principio & in minore ſteatomate diſtincta adfuit, ſed confunditur, complicatur, arctiſſime cohæret, aut denique ob nimiam diſtenſionem crepat, atque dilaceratur, quod quidem rariſſime fit, uti plus ſemel in eorundem vel extirpationibus, vel ſectionibus hominum, alio morbo defunctorum, ſed tumores cyſticos hic ibi, extus vel intus, alentium, deprehendit *Præſes*.

§. 5.

Facile *diſtinguuntur* tres hæ tumorum cyſticorum ſpecies, *ab emphyſemate* palpebrarum, quod diffuſum hoc inferat tumorem, aëreum, ſive flatulentum, preſſioni cedentem, ſed cito redeuntem, quique aliquando ſonum ſibilumque hinc reddat: ab *œdemate*, quod hujus tumor pariter totam occupet palpebram, ſed mollis ſit, & veſtigia impreſſa ſervet aliquandiu: ab *hydatide*, ſive vulgari, quæ lympham continet pellucidam, ſive ſpeciali, quæ abs Celſo, Galeno, Paulo &c. inter ſingulares palpebræ ſuperioris recenſetur affectus, & proxime infra glandulam lacrymalem ordinarie occurrens conſtat pinguedine in globulum, & ſingularem maſſam coacta, quod vulgaris hydatis per elatam veſiculam, tenui veſtitam tunica, translucens facile agnoſcatur; ſpecialis vero altera hydatis mollem, inæqualem, & preſſioni retrocedentem efficiat tumorem; cum vero talismodi hydatis pinguedinoſa proprio incluſa fuerit folliculo, quod per nonnullorum authorum deſcriptiones haud obſcure videtur innui, tunc uti nulla fere re differt a ſteatomate, ita nec diſtinguitur. *Difficilius* autem *a ſe invicem diſtinguuntur*, antequam aperiantur, *meliceris*, *atheroma*, ac *ſteatoma*; ſteatoma quidem majorem tactui duritiem offert; meliceridis vero liquor contentus, etiamſi fluidior, folliculum ſuum ita tendere ſolet, ut a craſſiore atheromatis humore vel pulte non facile dignoſcatur, niſi foveis impreſſis citius reſilientibus. Neque vero magni intereſt, reſpectu curationis, an meliceris ſit, an atheroma, tumor ille palpebræ?

§. 6.

§. 6.

Phænomena atque *ſigna* cæterum habent *communia*. Cutis ſuperexpanſa hisce tumoribus cyſticis ordinarie debitam ſervat coloris, craſſitiei, ac mobilitatis qualitatem. Aliquando tamen, & per notabile tumoris augmentum, vaſa cutis fiunt varicoſa, color naturalis mutatur in rubro-lividum, ſubſtantia incraſſatur. Nullus vero dolor, nullus rubor inflammatorius infeſtant. Principium exile eſt, ciceris vel lenticulæ magnitudine, incrementum tardum, ſucceſſive tamen, & per annos notabile, aliquando ſtupendum, ut hinc demum, ſi palpebrarum externæ magis parti inhæreat, pondere ſuo & mole incipiat moleſtare, palpebram ſuperiorem deprimere, bulbum oculi obtegere, ejusque motum elevatorium impedire, quin tandem radicibus in orbitam diffuſis, ſede ſua expellere, & oculi prolapſum efficere, affluxum & inflammatoriam ſtaſin concitare.

In palpebra inferiore autem, & externe magis innidulans atque augeſcens tumor cyſticus, illam attollit, tarſum introvertit ac *Entropium* parit. Quemadmodum e contrario, ſi tumor internam magis ſuperficiem palpebrarum obſideat, tunc in inferiore Ectropium, in ſuperiore hiantes palpebras, denudatum a palpebra ſuperiore bulbum maxima parte, moleſtamque frictionem, gravationem, irritationem bulbo impingit. *Omnes baſin* habent ordinarie latiorem & immobilem, ac dum tenues ſunt, parum vel extra cutim, vel tunicam palpebrarum conjunctivam prominent. Quando aperiuntur, aut poſt extirpationem examinantur, materia eorundem contenta variæ, quam ſupra (§. 4.) declaravimus qualitatis ſe manifeſtat, benignæ utplurimum naturæ, & rariſſime cum aliquo fœtore conjunctæ. *Folliculus* vero proprius a potiori inſtar validæ, albo-rubeſcentis ſe tunicæ habet, quæ extus undique mox tenacius, mox leviter, vicinis accrevit partibus, & vaſa ſanguinea recepit tam arterioſa quam venoſa, plus minus notabilia ac copioſa; intus vero in meliceride ac atheromate, ſuperficiem in aliis aliam exhibet, æqualem, vaſculoſam, granuloſam, albam, rubro-lividam, nigricantem: in ſteatomate

ubique

ubique concretam arcte cum ſuo contento ſebaceo, lardeo, ſcirrhoſo, ſic ut in majore ſteatomatis augmento non poſſit bene diſtingui propria ejusdem tunica.

§. 7.

Prognoſis. In univerſum uti dolore, ſic periculo carent, niſi vel grandeſcenti mole aggravent, comprimant, ac orbita expellant bulbum ocularium, palpebræ inferiori incumbentes, hanc tumefaciant, bulbum irritent, velum quaſi corneæ prætendant, viſumque impediant: vel emollientibus intempeſtive in fermentationem ſuppuratoriam, aut cathæreticis in inflammationem, quin & cancroſam malignitatem præcipitentur. Diu & per annos ſub lento eorundem incremento impune & citra moleſtiam geſtantur, ſola deformitate moleſti: quo autem vel latiores vel profundiores, vel majores, vel tarſis palpebrarum ſunt propiores, aut internam magis palpebræ ſuperficiem infeſtant, eo quoque ſunt difficiliores in operatione, & tractatione chirurgica. Dum exiles ſunt, & in principio, auſcultant aliquando remediis, atque topicis pharmacevticis, & blandæ frictioni diligenter repetitæ. Raro in ſuppurationem deduci poſſunt emollientibus, imo ordinarie non debent. Cauſticis vero exeſi, nimiam aliquando irritationem, affluxum & malignitatem induunt cancroſam. Si quando etiam videantur ex uſu talium diſparuiſſe, non minus recrudeſcunt, & nova capiunt incrementa, ac ſi poſt folliculi inciſionem, apertionem, mundificationem, vel extirpationem, pars folliculi remanſerit.

In operatione extirpationis per imprudentiam aut temeritatem lædi facile poſſunt ac diſcindi *mox* muſculus palpebræ ſuperioris elevator, unde paralyſis hujus palpebræ, reſpectu elevationis, induceretur: *mox* tarſus, unde difficilior conſolidatio, ac palpebræ inæqualis & rugoſa expanſio, reſultaret: *mox* glandulæ lacrymalis excretorii ductus ſuper palpebra ſuperiore commeantes, unde congeſtio & ſtagnatio liquidi lacrymalis in ſua glandula; bulbo autem oculi in anteriore ſuperficie ſiccitas inferretur: *mox* glandulæ Meibomii ſebaceæ, unde liquidi eorum oleoſi & ſebacei ſecretio & excretio turbaretur,

baretur, tarſi exſiccarentur, nitor corneæ deſciſceret &c. aut ophthalmia conjunctivæ palpebrarum efficeretur. Ceterum *cyſticus tumor internæ partis*, maxime loco altiore palpebræ ſuperioris, id non modo difficultatis habet in operatione, ut digitis ac inſtrumentis eo non liceat pertingere, ſine graviſſimis impedimentis, ſed & poſt excilionem, aut quocunque modo factam tumoris extirpationem, corneæ aliqua labes facile affricetur, aut palpebra cum bulbo concreſcat.

§. 8.

Pathologia. *Affectus* ad morbos conformationis pertinet, auctæ magnitudinis, quoad omnes dimenſiones, ad tumores. *Subjectum morbi* ſunt ſtamina fibroſa, membranacea, celluloſa tunicarum, muſculorum atque vaſorum palpebrarum, quæ ſuccos & liquores earum naturales, lymphaticos, ſeroſos, ſanguineos recipiunt detinentque, a craſi & qualitatibus ſuis naturalibus deſciſcentes, inſpiſſatos, extravaſatos, coagulatos, induratos. *Cauſa* tumorum horum cyſticorum *materialis* varia eſt, ſupra indigitata, plus minus vel liquida, vel ſolida: *cauſa* vero *efficiens* proxima, impuritas, ſpiſſitudo, eaque vel ſeroſo-ſulphurea magis, vel mucoſo-terreſtris, vel fibroſo-ſolideſcens, ſtagnatio, extravaſatio, ſucceſſiva congeſtio ſanguinis ac ſeri, quibus correſpondent, tanquam *ſubjecta cauſæ*, arteriarum lymphaticarum advehentium, venarumque diameter mutata, infarcta, obſtructa, compreſſa, atque tandem in ſteatomate concreſcens, atque ſolideſcens, una cum liquoris ſui contenti incraſſatione, ac induratione magis magisque aucta, manentibus interea aliis vaſculis paulo liberioribus, patulisque, quibus & ulterior liquor pro vegetatione & augmento affertur, atque pars aliqua, eaque mobilior, fluidior e tumore reſorbetur iterum, craſſior vero remanet.

Cauſæ remotæ ſunt omnes eæ, quæ maſſam humorum ſucceſſive talismodi particulis viſcidis, ſalino-ſulphureis, coagulantibus inficere poſſunt. Accedit ipſa palpebrarum perpetua & naturalis expoſitio ad aërem externum frigidum, humidum, ſtringentem, inſpiſſantem, nec minus cutis palpebrarum tenuitas, & pinguedinis abſentia, quæ alias vim &

B actio-

actionem aëris moderari possent, ac infringere. Si præcesserit, ut aliquando fit, injuria quædam externa, ictus, contusionis &c. qua canaliculi & fibræ distorqueantur, lacerentur, humorum stasis ac extravasatio successive inducantur, fundamentum mali, tumoris cystici, ponitur.

§. 9.

Therapia. Indicationes sunt: tumores hos 1.) dissipare, ac insensibiliter resolvere: 2.) eorundem concrementa inhibere: 3.) extirpare, incidere, abstergere, exscindere; 4.) vulnus operatione inflictum consolidare, ac cicatricem, quam fieri potest, minime deformem inducere. *Indicationi primæ*, discussioni scilicet, & resolutioni insensibili, quam aliquando incipientes atque exiles hi tumores admittunt, inserviunt, præter generalia tam interna, quam externa, laxantia, purgantia, venæ sectiones, cucurbitulæ scarificatæ in dorso, humerisque, medicamenta aperitiva & incidentia, (quibus vero enumerandis jam supersedemus) quam maxime etiam topica, discutientia & resolventia: Saliva, item urina tepida hominis sani: sacculi & epithemata, vel sicca vel humida, in vino leviter ebullita, e fl. sambuc., melilot., lavend., HB. hyssop., Sem. fœnic., croco, camphora, hæcque interdiu, & frequenti repetitione, denuo calefacta: noctu autem Empl. de ran. c. ☿io Vig. - diabotan. cum aliquibus guttis ol. philos. malaxanda, vel Emplast. de gum. ammoniac., diaphoret. Mynf. Resolutionem hanc non parum quoque adjuvat frequens & lenis frictio.

§. 10.

Indicatio secunda præcipit impedire tumoris ulterius incrementum, si nempe tentata resolutio insensibilis minus e voto successerit, & vel æger, vel tumoris magnitudo ac qualitas incisionem & extirpationem non admittant. Atqui vero licebit morari potius, quam penitus impedire incrementum, præcipue si tumor in notabilem jam evectus fuerit molem; tentare tamen oportet, affluxum nimium ad partem affectam moderari, revulsiones & evacuationes per intervalla instituere, purgantibus, diaphoreticis, sanguinis ventilationibus:

dyscra-

dyſcraſiam humorum corrigere, diætæ ac regimini conveni-enti ſtudere, emplaſtris tumorem munire deſiccantibus, leniter adſtrictivis, uti eſt Empl. diapalm., vel de lap. calam. vel de minio & ſimilibus. Spes hinc affulget fore, ut aliquatenus & aliquandiu ſaltem intra cancellos retineatur tumor.

§. 11.

Qui vero *curationem* tum maturare, tum *radicalem* atque *conſtantem* tentare voluerint, illi *ad tertiam indicationem* apertionis, vel inciſionis tempeſtive ſe accingant. Incruento & mitiore modo negotium hoc aliquando ſuccedit e voto, ſi, quod ſuadet Dn. de Woolhouſe vel pulveris cantharidis unius tantillum, vel globulus emplaſtri veſicatorii e cantharidibus parati, tumori applicetur, ſeminis milii, vel capituli acus capitatæ mediocris, diametro, ut ſic excitata veſicula cutim aperiat, perforetque ſucceſſive, quæ tum inter digitos blande compreſſa, foramine facto eructet materiam qualemcunque contentam. Ne vero latius ſe diffundat veſicantis remedii vis, emplaſtrum e. g. diapalmæ, e pluribus conſtans ſtratis, & ſic ſpiſſius redditum, in medio perforatum, ſive quod vocant feneſtratum exili foramine, tumori eſt applicandum, & intra illud immittendum remedium veſicans, aut eſcharoticum, ſuprà vero obtegendum emplaſtri hians orificium nodulo e goſſypio & faſcia molliter circumducenda eſt palpebris clauſis, & angulis oculi pariter goſſypio obtectis, ut ne ex veſicula excitata & crepante ſerum acre intra oculum depluat: ob quam rem pariter, quando hæc veſicula forfice aperitur, & ſub qualibet ſecutura deligatione ægri caput reſupinari, & verſus angulum oculi externum declinari debet.

Veſiculæ hujus excitatæ ſuppuratio, quemadmodum alias poſt applicita ſolet veſicatoria, debet protrahi quantum licet, impoſito betæ, butyro recenti perunctæ, folio, vel folio hederæ arboreæ recenti, vel emplaſtro diach. c. gumm. Intra octiduum, niſi totus evanuerit tumor, veſicula nova, priori ſcilicet jam exſiccata, ſimili modo iterum eſt excitanda, & in manatione ſeroſo-purulenta conſervanda. Majorem energiam exercet ſemel iterumque inſtillata in feneſtram em-

plaſtri ſupra memoratam, gutta ſequentis aquæ, (niſi quidem nimis diluta videatur,) quam *Woolhuſius* commendat: ex aquæ fortis ℈j. aquæ plantag. ℥ij. Immittitur hæc vel ope calami ſtraminei, intincti, vel penicilli, ægri capite valde reſupinato, & obſervatis circa deligationem ſupra laudatis cautelis; unde ſimilis conſequitur excoriatio ulceroſa, quæ unguento digeſtivo ordinario, vel mundificativo de apio, baſilico &c. poſt ſufficientem ſuppurationem & plenariam tumoris conſumtionem, ad conſolidationem denique, ope emplaſtri de lap. calam. perducenda eſt atque cicatricem. Sed methodum hanc non habere locum in tumoribus cyſticis, quæ internam magis partem & ſuperficiem palpebrarum occupant, nemo facile erit, qui non perſpiciat.

§. 12.

Aſt, ſi neque hæc methodus recidivam, & nova tumoris incrementa præciderit, ſupereſt refugium ad inciſionem, & extirpationem tumoris cum ſuo folliculo, id quod per tertiam indicationem (§. 9.) ſuaſimus. Hæc vero *extirpatio duplici* perficitur *modo* & fine: *altero*, ut per ſolam cutis & folliculi inciſionem, tam pateat liberior egreſſus materiæ contentæ, quam applicatio cathæreticorum, & mundificatoriorum, quibus & folliculus ſucceſſive conſumatur, & ulcus inductum detergatur: *altero*, ut tumor unà cum ſua cyſtide ſemel atque ſimul extirpetur funditus.

Prior modus ſic ſe habet: cutis & folliculus ipſe tumoris lanceola inciduntur ac aperiuntur, ea longitudine, quam tumoris magnitudo requirit, transverſim, id eſt, angulis inciſionis reſpicientibus angulos oculi, materia contenta emittitur ac exprimitur confeſtim, quantum licet, & diductis vulneris labiis fundus folliculi perfricatur vel penicillo, ſpiritu ſalis ammoniaci cum calce viva parato, aut ſpiritu vitrioli vel ſolo, vel cum melle remixto, imbuto, vel unguento Ægyptiaco, vel lapidis infernalis attactu, totumque vulnus linteo carpto ſicco repletur, obtegiturque emplaſtro defenſivo, e.g. de ſpermate ranarum, pulveris croci, & camphoræ refracta doſi, atque oleo roſaceo malaxato, ſplenio ſive goſſy-

pio

pio ac fafcia continente. Si metuatur inflammatio, aut acrior fuperveniat dolor, imponatur cataplafma e medulla pomi tofti, & cum croco & camphora in pultem redacta. Deligatio per fihoria, vel octihoria repetatur, ne acris ichor, quem plorabit vulnus, in oculum deftillet. In fecunda tertiaque deligatione, novum, exempto priori, immittendum eft vulneri linteum carptum. Poft hæc vero illinantur & imbuantur undiquaque fundus & latera folliculi tantillo unguenti fufci Fel. Würzii, vel Ægyptiaci, unguento digeftivo ordinario remixti, & nodulus olivaris (bourdonet) e linteo carpto, fimiliter imbutus, ingeratur: unde fi rite procedat fuppuratio, & cyftidis confumtio, fundus ulceris magis magisque contrahetur, anguftabitur, aliquando etiam fecedent fibræ, & ramenta folliculi, atque rofeus vividusque fuccrefcentis novæ carnis color hinc exfplendefcet, & plenaria tandem confolidatio methodo abfolvetur ordinaria.

Secus fi fiat, denuo ac crebrius atteri ac confumi debent parietes interni cyftidis, repetitis vel prioribus cathæreticis, vel aliis, vel & cauta fcarificatione parietum folliculi, mediante tenui fcalpello. Hanc methodum præfert *Maitre-Jan*, e) alteri, quæ plenariam & fimultaneam imperat excifionem, quoniam hæc in praxi non ita facilis fit, quam quidem Theoreticis videatur.

§. 13.

Verum enim vero *radicalis folliculi excifio*, non modo nobis, per rationes a priori & pofteriori ductas, f) omnino *poffibilis* videtur, dummodo tumor non nimium altas egerit radices, aut fe luxuriofe diffuderit, fed & *aliquando neceffaria* effe, cum partes internæ palpebrarum obfeffæ vix admittant, aut

e) Maitre-Jan Trait. des malad. de l'œil P. 3. c. 12. p. 554.

f) Vel folus Petr. de Marchettis tria fuppeditat exempla feliciter exfectorum ejusmodi tumorum tunicatorum ex angulo oculi interno, & ex interna parte palpebræ inferioris, in Obf. 21. 24. 25.

aut nonnisi ægerrime ferant attactum aut vim cathæreticorum. Sic autem adornanda erit hæc *extirpatio cystici tumoris, sub palpebrarum cute* eruendi atque excidendi: scalpello ancipite myrtiformi, vel alio, probe scindente, cutis ope digitorum elevatæ fit tanta, quantam exigit tumoris magnitudo, transversa incisio, id est, angulos oculi recta respiciens, simplex, nunquam, nisi in summo necessitatis casu, decussata aut crucialis, ob cicatricis futuram deformitatem, cavendo, ne folliculus in illa cutis incisione simul pertundatur. Si gravior suborta hinc hamorrhagia impediat ultra progredi, fovendum prima die est vulnus aliquandiu, decocto tepido herbæ veronicæ & meliloti, deinde ad vesperam linteo sicco obtegendum: mane subsequenti prosequenda excisio, & remotis lintei carpti impedimentis, arripiendus est atque attollendus folliculus, mediante vel volsella, vel hamulo, vel trajecto mediante acu curva filo duplici cerato, caute ab adhærentibus vicinis partibus, scalpello, vel, quod in non valde magnis fecit Petrus *de Marchettis*, forfice, separandus ac exsecandus totus.

Præcipit *Woolhusius* statim ab hac excisione instillare aliquot guttas opobalsami, sive balsami de Mecha, & linteum, balsamo Arcei imbutum imponere, hancque vulneris curationem per sihoria repetere, sicque totum negotium tribus absolvi deligationibus contendit. Fieri id posse concedimus, si avellanæ magnitudinem non excesserit tumor, si post folliculi separationem sanguis non fluat vel copiosius, vel diutius: certius autem fieri posse asserimus, si post laudati balsami instillationem labia vulneris adducantur spleniolo oblongo, emplastro bene glutinante obducto. Si prægrandis fuerit tumor, totamque non modo palpebram occupaverit, sed etiam longius se diffuderit atque profundius, tum multo magis seriam induet operatio faciem, magno labore, multis molestiis, bulbi ocularii, quin ipsius vitæ periculo non vacaturam. Casus specialis, quem subnectemus, docebit, qua methodo tum sit procedendum? eo igitur nos referimus.

Ceterum

Ceterum quod Dn. de *St. Yves* g) jubeat in excisione talium tumorum *cutim* digitis elevatam *supra tumorem forfice abscindere*, tanta latitudine, quantam dimidia tumoris diameter constituit, sequendo directionem plicarum, sive rugarum palpebræ, id quidem duplici respectu facere videtur; altero ut magna tumoris superficies uno ictu denudetur, altero, ut pars cutis, quæ post excisum folliculum, redundaret, statim auferatur; Sed in tumore molis exiguæ facile & cito fit ejus sufficiens denudatio per scalpellum, neque cutis ita redundat post folliculi exsectionem, ut difformem pariat & rugosam cicatricem, sponte scilicet se contrahens, qua parte laxior fuit ex distensione: in majore autem tumore, cutis non facile tantum & æqualiter attolli potest, aut forfex apte satis applicari, quin vel non satis de cute amputetur, vel ipse folliculus simul corripiatur, & intempestive aperiatur. Utcunque etiam acuta fuerit forfex, dolorem infert majorem, quam scalpellum, nimiumque, vel non satis, agit, unde illam nec in radice tumoris resecanda, nisi e petiolo pendeat, adhibemus: aliquando etiam cutis, firmissime adhærens tumori, se non patitur attolli.

§. 14.

Hactenus *dicta pertinent* a potiori *ad tumorem* a fronte aggrediendum i. e. *in superficie palpebrarum externa*, inter integumenta palpebræ, & musculum elevatorem, vel orbicularem, *si vero* ille teneat *regionem earum internam magis*, hoc est, inter tunicam palpebræ conjunctivam, & musculum orbicularem, invadendus erit potius a tergo, versus aversam palpebræ partem, præsertim si insideat palpebræ superiori, & loco quidem paulo altiore: quamvis enim in palpebræ inferioris superficie interna inhærens tumor non adeo reluctetur priori excisionis & extirpationis modo, neque etiam hinc tanta difficultas immineat impediendi concretionem præternaturalem hujus palpebræ cum bulbo ocular io, tamen in palpebra superiori

g) De St. Yves des malad. des yeux, p. 121. similem quidem modum jam docuit Aëtius.

riori cuncta premuntur multo majori difficultate, immo in utraque palpebra post excisionem tumoris interni, illud se objicit incommodum, quod & tumor nonnisi cum metu læsionis oculi, hamulo vel volsella elevari possit, & scalpellum sub operatione in oculum facile impingat, tarsum, vel glandulas Meibomianas lædat, & suppuratio post excisionem subsecutura labem corneæ queat affricare.

Ratio autem, quæ nonnullos authores, ipsumque etiam *Woolhusium* adegit, ut internum & profundius insidentem tumorem alia quam incisionis & exsectionis methodo impugnaverint, hæc est, quod reformident, quæ per profundam excisionem inevitabilis videtur, læsionem ac dissectionem musculi palpebræ superioris tam elevatoris, quam orbicularis, imo & tarsi, tunicæ conjunctivæ, & glandularum Meibomii, sicque totius palpebræ discissionem & perforationem, unde malorum, supra jam allegatorum ilias propullularet.

§. 15.

Itaque *alio modo sic procedit Woolhusius, &* incisioni ac excisioni *substituit setaceum:* acus curva, plana, anceps, justæ magnitudinis, duobus minimum, distinctis, non contortis filis tenuibus, e gossypio paratis, qualia ad ellychnia vel tibialia contexenda solent adhiberi, aliquot spithamas, quin ulnas longis, instruitur; palpebra superior, quæ acu hac trajicienda est, una cum inhærente tumore stabilitur ope digitorum, ei utrinque versus angulos oculi appressorum; Acus infigitur, ac transfigitur prope angulum oculi externum per integumenta palpebræ, inter fibras carneas & tunicam ejusdem conjunctivam, ac, directione obliqua & declivi versus angulum oculi internum observata, erumpit & educitur in latere opposito circa angulum oculi internum, filaque per acum transmissa in vulnere servantur, eorum vero extremitas acui proxima liberatur ex hujus foramine, aut abscinditur, altera longior extremitas in glomerem convolvitur, & mediante emplastro agglutinatur vel tempori, vel fronti, vel alio loco, quem subsecutura suppuratio non inundet.

Extra-

Extrahenda dein quotidie eſt pars filorum, intra vulnus cruore ac pure inquinata, verſus angulum internum, & forfice reſcindenda, ita tamen ut nova pars filorum longior, intra vulnus promovenda, illinatur prius unguento digeſtivo, & in foramine vulneris oppoſito tranſpicere, ſesqui pollicis longitudine ſinatur: bina vulnuſcula obteguntur emplaſtro ex unguento roſaceo, atque hac methodo intra 15. dies ex voto percurari tumorem ejusmodi cyſticum, notabilis etiam magnitudinis, aſſeverat ſupra laudatus Woolhuſius, id inſuper monens, ut, ſi transverſim, ſive juxta longitudinem palpebræ trajecto ſetaceo, muſculi ejus attollentis diſciſſio metuatur, ſetaceum injiciatur potius perpendiculare, ſive per altitudinem palpebræ, ab ejus margine verſus ſupercilium.

Quodſi etiam metus, quem *Nuckius* atque *Baſſius* injiciunt, e ſimili ſetaceo, quo hordeolum, & chalazion ſive grando palpebræ a nonnullis tolli jubentur, fundatus ſit, de alliciendis hoc modo magnis doloribus, inflammatione, affluxu, tumore; huic tamen obviam ire licebit non tantum prævia per purgantia, venæ ſectionem &c. præparatione, ſed etiam mox ab injecto ſetaceo applicitis topicis, quæ leniant, quæ repercutiant atque reſolvant, remediis; Si vero ipſe folliculus acu filisque illis adhibitis perfodiatur vel ſtudio, vel caſu, medius, tantum abeſt, ut mali quidpiam hinc augurari, quin potius tanto feliciorem ac certiorem folliculi conſumtionem ſucceſſivam & materiei, in eo contentæ, evacuationem ſperare oporteat, liceatque. *Dubitamus* tamen vehementer, *ſteatomati*, quod duriorem, compactiorem in ſe habet, & ſolidam, imo ſcirrhoſam materiam, hanc medendi rationem cum ſucceſſu felice, aut conſtante effectu *convenire*.

§. 16.

Supereſt ut ultimæ tandem *ſatisfaciamus indicationi* §. 9. nimirum *laudabilis inducendæ cicatricis*, poſt tumorem vel cathæreticis, vel exciſione, vel ſetaceo ſublatum. Ut bellam vero cicatricem procuremus, danda eſt opera, ut æqualis ſit, lævis, mollis, non eminens, nec ſulcata, nec in profundum excavata, nec rugoſa. In facie, atque ſic etiam in palpebra-

C rum

rum cute, præſertim eo eſt annitendum; ideoque in ipſa cutis exeſione, & inciſione, nec vulnera, præter ſummam neceſſitatem, ſunt facienda vel nimis ampla ac longa, vel numero plura, utcunque enim hæc obducantur denique laudabili cicatrice, veſtigium tamen relinquunt, vel ſola majore albedine, quam reliquæ cutis, priſtinæ læſionis.

Duo etiam præcipue heic cavenda ſunt vitia in palpebra ſuperiore, ut ne cutis ejusdem remaneat vel laxa nimis & pendula, aut quaſi inflata, vel ſtrictior & decurtata. Illud facile evenit, ſi cutis præmagno tumori olim ſuperexpanſa non abſcindatur tempeſtive, quousque redundat; hoc, ſi nimium de labiis vulneris cutaneis deperdatur. Si inciſio longior, & ab uno cantho ad alterum usque ſit facienda, hæc in ſummitate potius, paulo infra ſupercilium infligenda eſt, ſic enim ſub illa eminentia orbitali arcuata occultatur facilius inducta cicatrix, & abſorbetur quaſi per plicam cutis palpebræ naturalem: immo ſi perpendicularis inſuper inciſio ſit adjungenda, quæ priorem ad angulos vel rectos vel acutos decuſſet, tum inter pilos ſuperciliares velabitur minimum ſuperioris inciſionis cicatrix. Itaque poſt ſufficientem ſuppurationem adductis ad ſe invicem magis magisque labiis vulneris, eisque, ſi jam in extremo occaluerint, recentibus redditis per affrictum lapidem infernalem vel ſubtilem ſcarificationem, balſamicis ac deſiccantibus agendum eſt, lenibus quoque per impoſita ſpleniola compreſſionibus, eaque per ſtrata emplaſtrorum imbricata, methodo, quam infra (§. 28.) deſcripſimus. Talia vero emplaſtra, aliquandiu poſt formatam jamjam cicatricem, quotidie repetita, ſunt continuanda, neque cicatrix novella præcociter libero aëri exponenda. Singularem jam caſum illum, quem ante aliquot menſes ſub manibus habuit Præſes, ſpectantibus Philiatris omnibus, thema hoc diſſertationis non parum, quod ſperamus illuſtraturum, ſuperaddimus.

§. 17.

Anna Maria *Geigerin*, e pago Groſs-Eislingen, præfecturæ Gœppingenſis, æt. ann. 24., bene colorata, habitus corporis toroſi, ceteroquin ſana, ſi dolores aurium, dentiumque, quos

plus

plus ſemel experta eſt, excipias, aliâs vero, ut refert, parce ac raro menſtruata, & jam a trimeſtri plane non. Muniis inter hæc ſervilibus ſtrenue ſemper defuncta: ante 10. vel 12. annos monita eſt, ipſa non advertens, de *corpuſculo*, piſi magnitudine, non rubente, nec dolente, *quod* ſub cute, *palpebram ſuperiorem* dextri oculi *occupaverat* fere mediam, proxime infra arcum apophyſis orbitalis oſſis frontis, absque omni prævia, ipſi cognita, ſive externa ſive interna cauſa. De malo, ipſi nullatenus moleſto, minus ſolicita, nihil oppoſuit parvis hisce magni mali principiis, donec poſt luſtri decurſum, tumorem hunc, lentis incrementis adauctum in nucis usque juglandis magnitudinem, chirurgo cuidam pagano commiſerit, qui, abſceſſum, vel aliud, neſcio quid, exemptu facile ſuſpicatus inciſionem ſuſcepit, ſed emanante non niſi copioſo ſanguine, deterritus feſtinavit inflicti vulneris quam potuit ociſſime conſolidationem.

Crevit dehinc *ſucceſſive tumor*, verſus interiora orbitæ procul dubio magis, quam ad exteriora; nam eodem tempore, quo externe conſpicuus erat nonniſi mole nucis juglandis, ante 7. ſcilicet annos, expreſſit tamen bulbum oculi e ſua orbita, ac ſic dictam *oculi procidentiam effecit*, unde hic crepans, ſummis cum dolorum tormentis, manationem ſeroſam ac purulentam reliquit per 14. dies, donec *bulbus jam longe contractior* factus *ſubſederit*, & coaluerit iterum vulnus ejusdem: ad idem vero tempus usque, ut *viſus ſucceſſive decrevit*, creſcente tumore, ſic poſt modo dictam bulbi crepaturam atque ſuppurationem, *deletus* plane eſt, ac *perſtitit abolitus*. Denique *nupera hyeme velox* & notabile, quin *ſtupendum*, & ſpectatoribus nauſeabundum *cepit* tumor hic *incrementum*, imo vel ultimâ, ante ſuſceptam haud ita pridem extirpationem chirurgicam, hebdomadum biga, exiguo igitur temporis intervallo majus atque majus ſenſibiliter accepit augmentum.

§. 18.

Unde Proceres Gœppingæ, mulieris miſerti, *Præſidem* hujus Diſputationis oravere, quin exorarunt, ut, cum varii & Medici & Chirurgi manum admovere operi non aude-

rent, ejus ſuſciperet curationem. *Is* coram adſpiciens atque explorans ægrotam, *obſervavit* tumorem occupare totam non modo regionem palpebræ ſuperioris, ab uno ad alterum oculi angulum, ſed & ſub cute per radicem naſi ad alterum vergere oculum, ſanum, viſuque præditum perfecto, illumque magna parte obtegere, dextramque palpebram ſuperiorem ſic deprimere, ut plane non potuerit elevari, oculusque, quod vocant, aperiri: imo ſupra marginem orbitalis proceſſus oſſis frontis eminere pollicis latitudine, ſic ut tumor hicce media ſui parte, qua fuit craſſior, & quaſi ventricoſus, *magnitudine pugnum virilem exceſſerit.*

Figuræ autem fuit irregularis, & e tribus fere globis, quorum maximus in medio eminebat, faſtigiatus, minor verſus naſum inclinabat, alterumque oculum ſanum, minimus ad canthum oculi externum, compoſitus. *Cute* obductus fuit *integra*, nullibi vel inflammata, vel excoriata, vel exulcerata, ſed *vaſis varicoſis*, calami anſerini fere amplitudine, atro cruore infartis, ac in cute liveſcentibus, ob cuniculos nonnihil elevatos inæqualiter turgida. *Dolor* tumoris *nullus*, vel ſpontaneus, vel ex attactu, etiamſi rudiore, nec reliquarum partium vicinarum & remotiorum. Attactu vero durus & renitens percipiebatur, inſimul ſeſſilis, ſive immobilis, niſi obſcure & debiliter illo tantum medio ejusdem, & elatiore vertice. *Palpebrarum* dextri lateris *motus* contractorius & elevatorius pariter ac *facultas videndi plane ſublati*, *bulbi* vero ocularii, *corrugati*, & complanati pars anterior, cum ſua tunica *cornea plane opacata*, & albeſcente, inter tumorem ſuperne dependentem, atque palpebram inferiorem depreſſam, proſpiciebat aliquantum, elato & nonnihil remoto ad ſuperiora per digitos tumore. In ſpecie vero *palpebra inferior dextra* verſus canthum oculi internum fuit inſuper *notabiliter tumida*, dura, lividique coloris: & per transverſam palpebrarum rimam, ſive naturalem hiatum *modicus* deſtillabat aliquando *humor*, *craſſeſcens*, lemasque affigens palpebris glutinoſas.

§. 19.

Itaque *tumor* hic & excreſcentia, *ſebaceæ* ac *ſcirrhoſæ* viſus eſt

eſt Præſidi *naturæ* & *extirpationis* quidem *difficilis*, nec periculo vacaturæ, ſed tamen *non impoſſibilis*, vel omni ſpe boni ſucceſſus deſtitutæ. Hinc operationi chirurgicæ ideo quoque magis ſubjiciendum reputavit, quod omnis ſpes pharmaceuticæ curationis exularet, certiſſimus vero metus immineret, fore, ut prægrandis jamjam tumor, in immanem brevi non modo excreſceret molem, alterum ſanum exprimeret oculum, nares comprimeret, quin vel tandem ipſum os occluderet, & in abominandum deſciſceret ſpectaculum: ſed malignum quoque morem, atque naturam carcinomatis indueret, e quorum vero malorum, vel alterutro, vel utroque conjuncto miſeræ patienti, tandem eſſet miſerrime ſuccumbendum.

Sed aures vellicabat Præſidi non tantum propria confeſſio ægræ, de menſium ſuppreſſione, jam fere quadrimeſtri, ſed & nulla hinc conſecuta chlorotica cachexia, aliave hinc redundantia mala, imò ſuſpicionem graviditatis augebant abdominis, & hypogaſtricæ maxime regionis turgiditas, mammarum plenior habitus, licet preſſæ nullum per papillam redderent laticem. Unde ſerio & clam hortatus eſt ægram, ut ſi rem cum viro habuerit, candide aperiat, nec ſe diſcrimini vitæ, operatorem autem futurum opprobrio committeret. Aſt hæc non ſine indignatione graviter tulit hanc ſuſpicionem, ſanctèque eſt conteſtata, ſibi nunquam cum viris illegitimum interceſſiſſe commercium, menſes vero ſemper parcos fuiſſe ac vel poſtponentes, vel ſecunda, tertiave periodo demum redeuntes. Quamvis autem lubricis ejusmodi aſſertis plenam fidem adhiberi non poſſe meminerit Præſes, tamen ob velox tumoris ſcirrhoſi ac notabile incrementum, quodque brevi temporis ſpatio redditurum eſſet operationem chirurgicam vel omnino impoſſibilem, vel certe tanto periculoſiorem, ſtatuit, extirpationem tumoris & ſuſcipiendam, & maturandam, omni adhibita poſſibili cautione.

Hinc, præparationis ad operationem gratia, præmiſit lene laxans, unde quidem hæc mulier non niſi bis alvo mota eſt, & ſequentem pulverem una cum decocto pro potu, per ſeptimanarum bigam præcepit: ℞. lap. canc. præpar. ʒiij. Rad. ono-

nid. ℨij. - ari vino præpar. - irid. Flor. ana ℨß. Tart. vitriolat. T. ℨj. Sacchar. lact. cryst. ℨiij. Cort. chaq. ℨß. M. f. pulv. D. mane & vesperi tres cultri cuspides. ℞. Rasf. lign. sassafr. ℥ß. Rad. gram. ℥ij. - bardan. - scorzoner. - acetos. ana ℥j. Fl. til. ℥ß. sem. fœnic. ℨij. M. C. C. D. S. **Stücke zum Tranck, und das Pulver darinn zu nehmen.**

§. 20.

Cum vero sub ipsa operatione de illis, quæ in aliis quoque incidunt, lipothymia e. g. & hæmorrhagia, hac vero ob multas tumoris venas varicosas in præsenti casu graviore metuenda, non modo prospicere, sed & in varios casus, & præcipue vel tumoris solius, vel bulbi ocularii una extirpandi, cutis palpebræ superioris conservandæ ac decoræ olim cicatricis inducendæ &c. oportuerit esse paratum; itaque varia *supellex remediorum*, *instrumentorum*, *fasciarum*, *spleniorum*, *lintei carpti* &c. ante operationem instituendam decenter est comparata, atque ad promptum disposita usum. Scopo analeptico & temperante propinata sunt, aliquot horis ante operationem, & sub ipsa durante semel iterumque aliquot cochlearia: ℞. Corall. r. præp. Pulv. antepil. March. Lap. cancr. succo citr. satur. ana ℈ij. Nitr. cryftall. ℨß. aq. beton. - ceras. n. - violar. - bugloss. ana ℥ij. Conf. alk. inc. ℨiß. Sir. r. id. ℨvij. M. D. Summo mane etiam exhibita offa e jure carnis.

Hæmorrhagiæ destinata sunt: alcohol. spir. vin. crepitus lupi: spleniola quadrata e linteo quadruplici: linteum carptum, indigestum, sive, quod vocant, brutum: cauteria aliqua ignita: Pulv. stegnoticus, ischæmus seq. ℞. Sang. Drac. Oliban. Tragac. ana ℨj. Farin. volat. ℥ß. Terr. sigill. Siles. r. Bol. Armen. ana ℨij. Alum. crud. ℨj. M. f. pulv. subtil. cum album. ovi conquass. miscend. ante usum. S. **blutstillendes äusserliches Pulver.**

Ad *usus secandi*, *exscindendi*, *separandi*, *abscindendi*, *ligandi*: varii scalpelli, recti, falcati, in specie vero ancipites duo myrtiformes, suo manubrio firmiter, citra mobilitatem, conferruminati ac stabiliti: Volsella, quali in anatome utimur: hamuli: specilla sulcata: forfices, rectæ ac curvæ: acus ancipites,

pites, chirurgicæ, rectæ ac curvæ, filum duplex ceratum trahentes. Lectus etiam in hypocausto, & juscula carnis calida jussa sunt parata haberi; nec non spongiæ, aqua calida, acetum, & vasa ad sanguinem excipiendum.

§. 21.

Itaque in sellam collocata muliere erecta, ex obliquo fenestrarum, ab assistente Chirurgo jurato, *Dn. Sturmio* ejusque famulo capite & brachiis firmiter detenta: E directo ac proxime assidens mulieri *Præses*, illius pedes inter sua comprehendit genua, tumque invocato DEI auxilio, spectante, me respondente & Dominorum Philiatrorum corona d. 27. Julii, h. a. mane hora octava *extirpationem* tumoris suscepit, ac intra quadrantem horæ feliciter *perfecit, sequentem in modum:*

Scalpello nimirum ancipite myrtiformi, quod citra cardinem junctum suo erat manubrio, incisionem cutaneam, proxime ad arcum processus orbitæ frontalis ab angulo externo fecit transversam ad angulum usque internum non modo, sed & super radicem nasi usque in angulum oculi alterius sani, itaque super totum scirrhosi tumoris dorsum: Dehinc similem cutaneam incisionem, sed perpendicularem, & quæ transversam illam in medio decussaret, inflixit, trium fere pollicum longitudine: Separavit dehinc quatuor cruciati hujus vulneris angulos cutaneos a subjecto & adhærente scirrho, diductisque per volsellas angulis hisce, ipsius scirrhosi tumoris radices separando a radice nasi, bulbo oculi, ejus musculis, & fornice orbitæ, prosecutus est. Magnum sanguinis, quod hinc successit ex apertis varicosis vasis, nonnullisque arteriolis, diluvium injecit aliquam secanti moram, in abstergendo & compescendo per spleniola, alcohole vini madida, linteumque carptum, in eo pariter imbutum, sanguine. Digitos tamen & scalpellum brevi denuo immisit cruento vulneri, & quam potuit caute ac celeriter stupendum hunc scirrhum, integrum sine ulla laceratione radicitus ex ipso etiam orbitæ fundo digitis extraxit, atque extirpavit.

§. 22.

Præstita sic feliciter hac *extirpatione*, digito statim *explorare cœpit* ubivis, num occultæ forsan alicubi in orbita, angulis oculi, circa glandulam lacrymalem, vel alibi restitent tumoris radices, aut solitaria distincta tubercula? cum vero horum nihil quidquam, sed totam fornicis orbitalis partem dimidiam superiorem periostio denudatam, lævem tamen ac politam detexisset, ad vulneris purgationem a grumis, quantum quidem hæmorrhagiæ metus permisit, orbitæ maxima nunc parte vacuæ, repletionem per linteum carptum, albumine ovi conquassato & pulvere ischæmo immixto, impraegnatum, ac spleniorum alcohole vini imbutorum, magnique splenii extimi sicci impositionem, totiusque oculi obligationem mediante fascia, quæ oculus audit simplex, properavit, ægramque in proxime adstantem lectum se componere, & jusculum carnis gallinaceæ jussit haurire.

§. 23.

Sub initium & progressum operationis effusæ sunt e vulnere *duæ circiter sanguinis libræ medicæ*, sic ut extreme non tantum expalluerit mulier, sed & lipothymiæ proxima fuerit, quæ tamen debilitas & exhaustio plurimum adjuvit hæmorrhagiæ suppressionem. Post impositos vero plumaceolos ischæmos & splenia constitit torrens ille sanguineus. *Haud indolentem fuisse operationem* satis testata est ægra clamore & agitatione corporis, operatori molestis. Totum *extirpare oculum videbatur supervacaneum*, cum nulla tali labe laboraverit, post separatum illum tumorem scirrhosum, quæ sibi vindicaverit ulteriorem, longam, difficilem, novoque stipatam periculo operationem ac extirpationem. *Palpebræ superioris* vero *cuti* in separatione tumoris ideo *parcebatur*, ut ad finem curationis atque consolidationis duo vulneris transversalis labia facilius adduci, & nova caro generanda, quæ cavum orbitæ expleret, cute naturali palpebræ obduceretur pulchrius, quemadmodum & huic fini respondit eventus.

Quod

Quod vero tumor, œdematoſo - emphyſematicus viſus, palpebræ inferioris in ſuo extremo ad angulum oculi internum intactus fuerit in operatione relictus, cauſa eſt, quod Præſes ſpem conceperit fore, ut ſublatâ jam per tumoris ſcirrhoſi extirpationem, cauſa gravitationis & compreſſionis, hæc palpebræ inferioris intumeſcentia vel ſponte, & mediante vulneris ſuperioris larga, quæ expectari debebat, longaque ſuppuratione, ſit diſparitura, vel diſcutientibus facile diſſipanda, vel & ſi duro nodo durus denique ſit opponendus cuneus, id commode reliquo fieri poſſit tempore, nec in mora periculum ſit futurum.

Tumor ſcirrhoſus *extirpatus*, & a cruore adhærente purgatus *pependit quinque uncias*, ſive decem lotones, non ſumpto in computum plurimo ſanguine, qui è tumore ac integumentorum vaſis varicoſis effluxerat durante extirpationis operatione. Coloris fuit albicantis, figuræ irregularis, tuberoſæ, in medio antico, ceu baſi, faſtigiatus, in poſtica autem facie conicus, apice coni, pollicis integri diametrum complente, in fundum orbitæ directo, in lateribus verſus oculi angulos inæqualiter tuberoſus & quaſi prolifer: nulla peculiari aut diſtinctâ cyſtide concluſus; uniformis, ſubſtantiæ ſolidioris, ſebaceæ, ac in latere baſis conici tumoris aliquam partem cartilagineæ duritiei, quemadmodum & ipſa aliquot vaſa ſanguinea vacua, albida, tumorem hunc trajicientia, notabilem craſſitiem cum duritie obtinuerunt. Nil vero quidquam organici, nullam vel glandulæ lacrymalis vel muſculi veſtigium exhibuit:

§. 24.

Ipſo *reliquo*, *poſt operationem* peractam *ac ſubſequo die*, continuatio mixturæ temperantis, analepticæ, ac antiſpaſmodicæ, ſupra deſcriptæ, una cum diæta tenui, abſtemia, frequentibus tamen juſculis carnis, chærefolio recenti medicatis, quiete corporis & animi, præcipiebantur. Famulus vero chirurgicus die nocteque juſſus eſt agræ aſſidere, & num hæmorrhagia redeat, invigilare?

Altero ab operatione die d. 28. Jul. circa veſperam prima vice ſolvuntur faſciæ, ac linteum carptum, præmiſſa vini

tepidi ac ſpiritus vini irroratione & inſtillatione, caute removetur a vulnere, ac orbita eximitur ad ultimum uſque ſtratum, quod ob metum revocandæ hæmorrhagiæ relictum eſt. Detecto ſic vulnere ac orbitæ cavo, nulla ſecuta eſt hæmorrhagia: *nullum* in orbitæ oſſe, quod naturaliter affixam habet glandulam lacrymalem, *hujus glandulæ veſtigium: oculi bulbus* cum omnibus ſuis muſculis *illæſus*: hic ibi in orbitæ parte concava, ac ſuperficie, *perioſtii defectus*, os nudum: *oſſa* vero *orbitæ* cuncta lævia, albida, *ſana: margo frontalis orbitæ*, prope angulum oculi internum, ubi cartilaginea tumoris ſcirrhoſi pars adhæſit, ſicut in ipſa operatione *nudus*, *aſper* acutusve digito operatoris ſe ſtitit, ita & jam poſt ablationem impoſiti apparatus chirurgici, aſperulus tangebatur. Incertum an ex levi carie, vel avulſa ſaltem cum ſcirrho portiuncula oſſis? In ſubſequa vero tractatione nulla cariei ſymptomata ſe manifeſtarunt.

Labia vulneris, vicinæque partes pro more tument leviter. Nulla adhuc ſuppurationis indicia. Levem in vulnere ardorem ac tenſionem ſenſit ægra, & nonniſi depreſſorio ventriculi dolore queritur: pulſum tamen lentum habet ac debilem.

Munitur vulnus & expletur orbita denuo linamentis carptis, albumine ovi conquaſſato, ac unguento digeſtivo ordinario, cui pulvis ille ſtegnoticus erat commixtus imprægnatis, locus vero orbitalis marginis aſperulus ſpleniolo, Eſſent. myrrh. ſine ſale alcalino parata irrorato, ſpleniis vero aqua ſclopetaria imbutis, faſciaque. Exhauſto, quod reliquum eſt prioris mixturæ, hæc ſequens continuetur in ſihoria, quantitate 4. cochlearium. ℞. Lap. cancr. citrat. Pulv. March. -- Pannon. r. c. ana ʒß. Nitr. puriſſ. ℈j. cort. chaq. ℈ß. aq. ceraſ. n. -- beton. -- ſcorzon. -- ſcord. ana ℥ij. Sir. papav. errat. ʒvj. M. Proxima nocte hora decima ſumat Theriac. cœl. Wirttb. gr. ij.

§. 25.

Die 29. *Jul.* Nullum apparuit extraordinarium, vel morboſum phænomenon. Intumeſcentia labiorum vulneris aliquantum ſubſedit. Dolor ventriculi imminutus. Appetitus

ſoli-

ſolidorum ac liquidotum magis viget. Alvus conſtipata. Pulſus æqualis, & heſterno vividior. Vulnus obligatur ut heri. Relictum linteaminis carpti ultimum ſtratum, non extrahitur totum, ſed forfice tantum circumciditur ac minuitur ſuſpenſa manu. Ad noctem præbeantur Liq. C. C. ſuccinat. gt. xx. e mixtura heri præſcripta, quæ & ſingulis ſihoriis ſolitaria repetatur. Præbeantur loco prandii pruna damaſcena exſiccata & cocta, ad alvum lubricandam: victus autem de reliquo ſit tenuis.

Die 30. *Jul.* ſuppuratione feroſa incipiente, deligatio bis quotidie inſtitui cœpta, & relictum huc uſque ultimum lintei carpti ſttatum, vino calente prius humectatum, nunc decerptum & exemptum absque ullo ſanguinis fluxu.

Die 31. *Jul.* Hæc iterum multisque ſequentibus diebus mane ac veſperi repetita eſt deligatio vulneris quotidie. Suppuratio laudabilis ſuccedit, facta deterſione placida per ſpecillum cochleatum, molli linteo carpto obvolutum, plumaceoli unguento digeſtivo, aliquando etiam remixto cum Balſamo Arcæi, orbitæ vero oſſibus petiola linea, eſſentia myrrhæ imprægnata, & bulbo oculi, per palpebranum commiſſuram proſpicienti, & ob priſtinum tumorem ſcirrhoſum, plus juſto prominenti ſplenium craſſius, imponuntur, ſicque ſurſum placide is reprimitur, ut in naturalem ſuam ſedem, orbitam, ſe reciperet magis magisque. Nihil vel febrile vel ſpaſmodicum, vel aliud quidquam, quod malum portenderet omen, huc usque ſupervenit. Alvus etiam reſpondit, & cardialgia penitus ceſſavit.

§. 26.

Primis Auguſti diebus portiuncula ſcirrhoſi *tumoris* ſuper fornice oſſium naſi relicta fabæ magnitudine, conſumi tentata eſt inſperſo leni pulvere ſeptico e rad. ariſtol. long. ver. -- irid. Flor. ana ℥j. alum. uſt. ℥ß. ſed *impatiens* fuit vel leniſſimæ hujus irritationis, quin incrementa capiens poſt aliquot dies, coëgit Præſidem recurrere ad radicalem exciſionem mediante ſcalpello, quam vero in tertiam abhinc ſeptimanam differre oportuit ob *interveniens* duabus vicibus *eryſipelas* totius dextri lateris faciei, auriculæ collique, prima quidem vice levius, &

brevi tranſitorium, ſecunda vero gravius atque longius, ſed abſque tamen præjudicio vulneris & ſuppurationis, quæ procedebant e voto. Propinata tum eſt ſequens mixtura: ℞. Lap. cancr. præp. Conch. præp. Pulv. Pan. r. c. Nitr. puriſſ. ana ʒß. Cort. chaq. gr. XII. aq. fumar. -- ſcorzon. -- card. ben. -- nymph. ana ℥ij. Liq. anod. min. H. ʒj. Sir. pap. er. ℥j. M. Ultimo inſultu eryſipelaceo feliciter ſuperato, imperatum eſt ſeq. infuſ. theiforme, mane ac veſperi ſorbillandum, libræ dimidiæ quantitate, ℞. Rad. ariſtol. long. ver. ʒvj. -- ononid. -- ſarſapar: opt. ana ℥j. Scob. lign. Sanct. ℥iß. -- ſaſſafr. ʒvj. Fl. hyper. HB. meliſſ. -- marrub. alb. ana ʒiij. Sem. fœnic. ʒij.

Die 23. *Aug.* hactenus in orbita nihil quicquam de priſtino tumore repullulavit, ſed laudabilis caro ſuccreſcere, & vacuum orbitæ cœpit reſarcire, ipſa vero orbitæ oſſa longe maxima parte perſtant adhucdum nuda. Aſſumſit hoc die ægra Sal. cath. Angl. Unc. j. cum ol. deſtillat. fœnic. gt. ij. & hinc bis tantum alvo mota eſt.

§. 27.

Die 24. *Aug. reſecta* funditus eſt non modo *portiuncula* ſcirrhoſi *tumoris*, radici oſſium naſi inſidens, de qua paulo ſupra mentionem injecimus: ſed & *tumor*, œdematoſo - emphyſematicus ab initio viſus, *palpebræ inferioris* qui hactenus tantum abeſt, ut ſponte & ab impoſita aqua ſclopetaria fuerit diſſipatus, ut jam potius in nucis juglandis magnitudinem, & globoſam aſſurrexerit figuram, ſedulo exploratus, ac *ſcalpello profligatus* eſt. Specillo autem tenui ad latus hujus globoſi tumoris, in foramen hians immiſſo, deprehenſus eſt ſinum recondere ſub ſe arcuatum, juxta ductum palpebræ inferioris in mediam usque hujus regionem. Unde immiſit Præſes aliud ſpecillum ſulcatum ad finem usque ſinus, hujusque ductu immiſſa forfice optima ſubtili, diſcidit primum ſuperexpanſam tenuem cutem: digito exploravit apertam hanc cavitatem, multumque fungoſæ carnis innidulantis partim digito expurgavit, partim ſcalpello excidit non minus, ac folliculum tumoris globoſi, rubro liveſcentis, primo digiti attactu ſtatim crepantis, & ſincerum, quo fartus erat, ſanguinem eructantis. E novo hoc vulnere modi-

cus

cus manavit ſanguis, lintei carpti, & ſpir. vin. irrorati, impoſitione cohibitus. His expeditis vulneris ſuperioris in orbita & palpebra ſuperiore cura ac deligatio mox eſt ſubjuncta, omnibus ibidem phænomenis voto ac expectationi reſpondentibus.

§. 28.

Tractatum porro eſt *utrumque vulnus* digeſtivis, balſamicisque, ſuperiore quidem ad optimam conſolidationem tendente, aſt inferiore rebelli, & ob repullulaſcentem cito & copioſe carnem fungoſam, hic ibi indureſcentem, valde ſuſpecto. Hinc *circa Sept. initium* longa & profunda ſatis *inciſione apertus eſt totus*, qui carnem fungoſam aluit, *ſinus*, & exciſa *omnis*, quæ recruduerat, *fungoſi concrementi maſſa*, atque duobus *ferramentis ignitis* ſic *repreſſa* & ſuffocata, ut inducta dehinc laudabili ſuppuratione, hic palpebræ inferioris longus & profundus ſinus, quam optime, mediante primum oleo myrrhæ per deliq. parato, pulvillis inſtillato, dein balſamo Arcæi coaluerit intra tres ſeptimanas, & conſolidatus manſerit. Proxima vero, quæ hanc uſtionis operationem excepit, nocte, propinata ægræ eſt ſeq. Emulſio: ℞. Sem. pap. alb. ʒiij. - quat. frigid. maj. excort. ana ʒß. aq. ſamb. - nymph. - cer. n. ana ℥iß. bugloſs. ℥ß. M. f. Emulſ- Colat. add. Pulv. March. antimon. diaphor. ana ʒß. Nitr. puriſs. ℈ß. Sir. pap. alb. ʒvj. D. reliquis diebus continuari juſſum theiforme infuſum. (§. 26.)

Sub reliqua per Septembr. ad medium usque Octobris *tractatione* nihil obvenit notatu dignum, & femina hæc pancratice vixit, floridumque, ſub victu jam pleniore conceſſo, faciei colorem, vires habitumque corporis recepit pleniſſime. Vulnus quod ſuper radicem naſi ad angulum internum oculi excurrebat, penitus, & æquali planaque cicatrice clauſum, &, ne fœdam relinqueret eminentiam, ſolicite impeditum eſt, impoſitis imbricatim petiolis, e tenui ſerico nigro (Taffetas) incruſtatis emplaſtro diapalmæ, & ſuperpoſitis ſpleniolis, faſcia oculi communi appreſſis.

§. 29.

Laudabilis firma, roſea, ſenſilis *caro*, e faſciculo conico muſculorum

ſculorum oculi progerminans magis magisque *explevit vacuum orbitæ*, ipſam vero ſuperficiem concavam ſuperiorem oſſium orbitæ nova membrana, ceu perioſtio, latiore atque latiore incremento perrexit obtegere. Lentius proceſſit hoc negotium illo, ſic ut externam vulneris conſolidationem digeſtivis & ſuppurativis compeſci & ſuſpendi oportuerit, donec oſſa fuerint undique perfecte membrana obducta.

Curaverat Præſes jam inde a prima operatione & exciſione tumoris ſcirrhoſi,ut labia vulneris cutanea pulvillis, digeſtivo imbutis unguento,cuti ſuppoſitis,ſuffulcirentur,atque ſic intempeſtiva & præcox accretio eorundem cum nova carne ſuccretura, non minus ac eorundem limbi introverſio præveniretur;Sed cum triduum peregre abeſſet, factum eſt, ut vulneris hujus labium ſuperius parte ſua anteriore concreverit citius pauloque ineptius cum producta nova carne ſupercilii, non ſatis ſcilicet elongata & complanata cutis illa parte, ut hinc in medio tumidula ac turgida quaſi eminuerit tantillum; quæ vero laxior & eminens pars, uti ſucceſſive impoſitis ſpleniis multum ceſſit, ita nullum eſt dubium, quin poſt aliquot menſes, ſponte penitus complanetur. Denique cum & *oſſa orbitæ novo perioſtio* tota eſſent *obtecta*, & interna cavitas orbitæ laudabili carne undique repleta, & non niſi extima vulneris rima ſupereſſet conſolidanda, hæc, utpote ſicca tenui cuticula occaleſcens, bis lapide infernali defricari, & excitata hinc ſuperficialis eſchara abſtergi tempeſtive debuit, unde *labia vulneris* in *totum* & belliſſime *coaluerunt. d.* 18. *Oct.* h. a. & quatriduo poſt *domum reverſa* eſt hæc *mulier*, ab illa oculi ſarcina liberata, ac *perſanata. DEO ſit laus & gloria!*

§. 30.

Arcus ſuperciliaris piloſus integer ſuoque loco, *palpebra* vero *ſuperior cute ſua* naturali inveſtita, perſtiterunt poſt ſanationem. *Nulla* ullibi *deformis protuberantia. Bulbus oculi*, jam ante operationem ſuſceptam contractior & ſplendore ſuo corneæ privatus, infra pendulus *ſe retraxit* aliquantum verſus orbitam, & palpebra ſuperiore tantum non totus eſt obtectus: palpebrarum, ſuperioris & inferioris margines, ſive *tarſi*, *ſervarunt*

varunt naturalem ſuam *arciformem extenſionem*, citra omne vel ectropium vel entropium. *Muſculi* hujus oculi *quatuor recti* conjunctas vires & *actionem retrahendi bulbum*, plus ſemel inſpicienti comprobarunt *illibatas*, tam ſub ipſa periodo ſuppurantis adhuc vulneris, & orbitæ nondum carne nova expletæ, quam poſt plenariam conſolidationem, ubi bulbus ipſe oculi aliquando retrahi conſpiciebatur. Imo vero & *glandulam lacrymalem* cum ſuis ductulis excretoriis adhuc *in ſalvo eſſe*, licet ſede ſua naturali motam, videbatur arguere haud obſcure, quod durante hac cura, & poſt vulneris artificialis conſolidationem, per diſtinctas vices lachrymantis mulieris ob dolores e. g. ſub cauteriſatione perceptos, aliâs etiam propter ſuſpectæ graviditatis opprobria, verum lachrymale liquidum ex interiore palpebrarum ſede per genas exundaverit. Unde, cum liquidum hoc lachrymale, in ſua glandula ſecretum jugiter ac ſuper bulbum oculi excretum non perpetuo ſuperaverit tarſorum aggeres, oculumque, quem vocant, plorantem effecerit, recte inferri putamus, quod & reliquæ lachrymarum viæ per puncta lachrymalia &c. manſerint integerrimæ. An vero *palpebræ ſuperioris motus elevatorius*, qui hucusque abolitus videbatur, *ſit rediturus* poſtliminio, & de integritate ſui muſculi elevatoris teſtatura? *tempus docebit.* Nos certe nec curamus, nec optamus, ſed mallemus conſtanter potius obtectam manere difformem oculi bulbum.

Dimiſſæ poſt plenariam curationem mulieri ſuaſum eſt, ut, ſepoſitis quidem jamjam omnibus ſpleniis ac faſciationibus, orbicularem tamen pannum ſericum nigrum, emplaſtro diapalmæ obductum, floreni magnitudine, impoſitum geſtet, ac ſubinde renovet, minimum totâ imminente hyeme, ac ab aëre frigido arceat oculum: ipſius vero Magiſtratum per literas certiorem reddidit Præſes de fama & ſuſpicione graviditatis, quam incurrerit hæc mulier cœlebs, ipſique legitimam commendavit inquiſitionem & curam.

TANTUM!

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO DN. RESPONDENTI PRAESES.

Vacuum, quod ad calcem diſſertationum aliquando relinquitur, moris eſt explere Dominorum Reſpondentium encomiis. Haud invitus huic mori & ego morem gero, dummodo ipſi à ſtudiorum atque morum laudibus non fuerint vacui. Qui enim in curriculo ſuo academico ſtrenue ac laudabiliter ad metam contenderunt, laudum pariter ac commendationis laurea merentur coronari. Id vero Te in noſtra non tantum, ſed & Argentinenſi Univerſitate ſedulo egiſſe oculis auribusque meis exploratum habeo. Præter reliquos igitur Tuos in literis phyſico-medicis profectus, quos nuperrime comprobaſti in exantlatis ſumma cum laude publicis examinibus, illos etiam tanto magis laudo anatomicos atque chirurgicos, in ſpecie in Embryulcia, quo minus hæc ſtudia vulgo coli ſolent pro dignitate ac ſumma, quam præſtant, utilitate. O felicem itaque Patrem, cui talem gratulari licet filium! ſed & feliciſſimum filium, cui talis obtigit Pater, qui filium a teneris unguiculis non deſtitit talibus morum atque literarum præceptis, imo & Suo Ipſius exemplo imbuere ac confirmare ut, quæcunque erga DEum, proximum atque Se ipſum ſubeunda ſint officia jam non intelligat magis, quam maſcule perficere valeat ac ornare. Quæ ut læto ſucceſſu eveniant animitus precor, officia ſpondeo & benevolam mei commendo Tibi memoriam..

